

Onderstaande betreft een conceptversie, de opgemaakte versie volgt zsm

Een goede visie en missie inspireert, motiveert en verbindt

Maar hoe ontwikkel je die? De volgende vier stappen helpen jou en je team om tot een gezamenlijke visie en missie te komen.

Een visie en een missie aangaande het leren voor duurzame ontwikkeling gaat over de verantwoordelijkheid die jullie als onderwijsmakers ervaren om in de context van onze snel veranderende wereld goed en betekenisvol onderwijs te ontwikkelen. Goed en betekenisvol voor de leerlingen/ studenten in hun ontwikkeling als mens, burger en professional. Goed en betekenisvol voor onze samenleving en onze aarde. En goed en betekenisvol voor jullie als team.

Jullie visie is de droom waar je samen voor staat; jullie missie de weg die je samen bewandelt om die droom waar te maken.

STAP 1 – De Gouden Cirkel

De Gouden Cirkel van Sinek is ondertussen bij velen bekend, opgehemeld of verguisd. Wat je er ook van vindt en hoe je deze ook gebruikt – feit is dat deze helpt om onderscheid te maken tussen wat je doet, hoe je dit doet en waarom.

Op het *wat* en *hoe* hebben we vaak snel antwoord, bij het *waarom* of het *waartoe* van ons handelen staan we over het algemeen wat minder vaak stil. Deze oefening helpt jullie team om zicht te krijgen op de vraag wat jullie met jullie onderwijs willen bereiken, hoe jullie daaraan werken, en wat jullie dieperliggende motivatie is.

Geschatte duur: 30-45 minuten

1. Teken de drie cirkels op een flap-over.
2. Stel elkaar de volgende vragen (bijvoorbeeld door ze te zichtbaar te maken op een scherm):
 - a. Waarom vragen we leerlingen/ studenten om naar school te komen? Met andere woorden: waarom vinden wij dit, naast dat zij eventueel nog leerplichtig zijn, belangrijk?
 - b. Wat willen we met ons onderwijs bereiken?
 - c. Hoe zie je deze motivatie terug in ons huidige onderwijs?
3. Schrijf voor jezelf per vraag een antwoord op een geeltje.
4. Plak de geeltjes samen op de flap-over, in de ring waar jullie vinden dat ze horen.

Besprek met name de geeltjes die in de binnenste cirkel hangen. Herken je in deze antwoorden en opmerkingen een gezamenlijke motivatie?

STAP 2 – Gezamenlijk gedragen kernwaarden

Misschien heb je in het beschrijven van jullie motivatie om samen onderwijs te maken al een aantal waarden die jullie als team delen besproken. Toch is het belangrijk om hier nog iets verder bij stil te staan. Hoe scherper jullie samen voor ogen hebben waartoe jullie onderwijs dient, hoe beter je dit ook samen weet te bereiken.

Wat zijn jouw kernwaarde(n) en welke passen bij de mensen met wie je samenwerkt? Vanuit welke innerlijke overtuiging wil jij goed en betekenisvol onderwijs organiseren? Welke waarden bindt jullie als groep?

Gezamenlijk gedragen kernwaarden versterken je verhaal en dat kan jullie helpen om waardevolle partners te vinden. Ook kunnen ze richting geven tijdens lastige beslissingen. Het duidelijk uitdragen van jullie gezamenlijke waarden bindt mensen en zorgt ervoor dat je samen in vertrouwen vooruit durft.

Geschatte duur: 45-60 minuten

Onderstaande betreft een conceptversie, de opgemaakte versie volgt zsm

Individueel:

1. Maak bijgaande waardenlijst zichtbaar op een scherm.
2. Noteer tamelijk intuïtief de waarden die bij jou als mens en als onderwijsmaker resoneren. Laat je niet beperken door deze lijst en schrijf vooral op wat er in je opkomt.
3. Kan je de waarden die jij hebt opgeschreven groeperen? Orden ze op een voor jou logische manier, in maximaal 5 groepen.
4. Omcirkel in elke groep één woord dat voor jou de kern van wat je bedoelt het best omschrijft. Kies uit deze vijf woorden vervolgens nogmaals jouw TOP 1- jouw belangrijkste kernwaarde. Je mag hier uiteraard ook een nieuw woord van maken dat jouw kernwaarde nog beter omschrijft.

Gezamenlijk:

5. Bespreek jouw nummer 1 kernwaarde met de anderen. Verken wat jullie met de door jullie gekozen kernwaarden bedoelen.
6. Kunnen jullie tot consensus komen over wat de belangrijkste kernwaarden zijn met betrekking tot wat jullie met jullie onderwijs willen bereiken? Kies er maximaal vier; bij het benoemen van te veel kernwaarden verdunt het jullie verhaal.
7. Leg welke kernwaarden dit zijn en wat jullie er mee bedoelen.

Collectief nabespreken:

8. In de snelheid en het enthousiasme van het proces loop je het risico om bepaalde kernwaarden uit het oog te verliezen. Selecteer daarom voor jezelf de kernwaarde die jij in je werk wilt bewaken; jij bent verantwoordelijk voor het toevoegen van deze waarde in jullie gezamenlijke werk.

In kader:

Voorbeeld SPARK the Movement

Gaandeweg de ontwikkeling van SPARK the Movement ontstond er een groep onderwijsvernieuwers in de regio. Met hen en zo'n 40 stakeholders uit de regio (bestuurders, docenten, studenten en beleidsmakers uit het onderwijs en mensen uit het bedrijfsleven en van overheden) ontwierpen we een praatplaat, gebaseerd op de vraag Wat mag de wereld van het Friese onderwijs in 2025 verwachten? Hier staan een heel aantal waarden in benoemd. De kernwaarden waar SPARK op bouwt zijn veerkracht, transparantie, wederkerigheid en verbinding.

➔ Toevoegen praatplaat!

STAP 3 – Ambitie bepalen

Nu je grip hebt gekregen op het waarom van jullie werkzaamheden en op jullie kernwaarden is het tijd om na te denken of jullie de visie van jullie school/ opleiding willen bijstellen of aanscherpen. De laatste stap hiervoor is nadenken over jullie gezamenlijke ambities ten aanzien van het curriculum, de pedagogische en didactische aanpak, het gebouw en de bedrijfsvoering, jullie eigen ontwikkeling en het netwerk van partners die jullie onderwijs kan versterken en verrijken.

Door jullie ambities te benoemen maken jullie jullie visie levend en concreet. Uitgangspunt voor het gebruik van deze tool is de volgende vraag: Welke bijdrage willen wij met ons onderwijs leveren aan de transitie richting een duurzame samenleving?

Geschatte duur: 60-90 minuten

1. Maak onderstaande vijf hoofdvragen zichtbaar op een scherm.
2. Gebruik de richtinggevende vragen om het antwoord op de hoofdvraag te verdiepen.
3. Vraag iemand uit het team om te notuleren.
4. Ondersteun de notulist door na het bespreken van elke hoofdvraag af te sluiten met een gezamenlijke conclusie ten aanzien van de ambitie.

Onderstaande betreft een conceptversie, de opgemaakte versie volgt zsm

Curriculum

Hoofdvraag 1 - Waar willen jullie over drie jaar staan ten aanzien van jullie curriculum-ontwikkeling?

- a) Welke duurzaamheidsthema's vinden we belangrijk?
- b) Weten we welke thema's leerlingen/ studenten belangrijk vinden?
- c) Weten we welke thema's er in het dorp/ wijk/ regio spelen? (voor basis & voortgezet onderwijs)
- d) Weten we welke thema's er specifiek in ons vakgebied spelen en welke er in het algemeen in de regio/ samenleving van belang zijn voor ons onderwijs? (voor mbo, hbo, wo)
- e) Welke thema's komen al structureel aan bod in ons onderwijs en welke nieuwe thema's zouden we kunnen inpassen?
- f) Welke thema's kunnen we schrappen of combineren met nieuwe thema's?

Om tot een gezamenlijke conclusie te komen:

- o Waar willen we over drie jaar staan?
- o Hoe gaan we de voortgang bewaken – dit jaar en komend jaar?

Pedagogiek en Didactiek

Hoofdvraag 2 - Waar willen jullie over drie jaar staan ten aanzien van jullie pedagogische en didactische aanpak?

- a) Hoe geven we op betrokken wijze aandacht aan wat leerlingen/ studenten bezighoudt?
- b) Hoe ondersteunen we leerlingen/ studenten om te ontdekken wat er in de regio/ in de wereld speelt?
- c) Hoe creëren we ruimte voor leerlingen/ studenten om te ontdekken welke positieve bijdrage zij kunnen en willen leveren aan een duurzame wereld?
- d) Hoe kunnen we de (verdere) samenwerking tussen verschillende vakken bevorderen?
- e) Hoe zorgen we dat we steeds de verbinding maken met de belevingswereld van jongeren en de actualiteit?
- f) Welke vragen uit de bedrijfsvoering van de school kunnen we verbinden met het curriculum?

Om tot een gezamenlijke conclusie te komen:

- o Waar willen we over drie jaar staan?
- o Hoe gaan we de voortgang bewaken – dit jaar en komend jaar?

Bedrijfsvoering

Hoofdvraag 3 - Waar willen jullie over drie jaar staan ten aanzien van een duurzame bedrijfsvoering?

- a) Hebben jullie in beeld waar nu in of om het gebouw en in de bedrijfsvoering al wordt gewerkt aan duurzaamheid?
- b) Hebben jullie in beeld wat komende drie jaar de ontwikkelingen op het gebied van duurzame bedrijfsvoering zijn?
- c) Welke kansen bieden het gebouw en de bedrijfsvoering voor verbinding met het curriculum?
- d) Hoe kunnen (nieuwe) docenten, gasten en leerlingen (beter) zicht krijgen op wat er aan duurzaamheid in en om de school gebeurt?

Om tot een gezamenlijke conclusie te komen:

- o Waar willen we over drie jaar staan?
- o Hoe gaan we de voortgang bewaken – dit jaar en komend jaar?

Leren en ontwikkelen

Hoofdvraag 4 - Welke kennis en vaardigheden willen we over drie jaar als onderwijsmakers zelf hebben ontwikkeld, om een duurzame houding voor te leven?

- a) Hebben we als team genoeg kennis over wat er op het gebied van duurzaamheid gebeurt in ons dorp/ wijk/ regio? (*basis en voortgezet onderwijs*)
- b) Hebben we als team genoeg kennis over wat er op het gebied van duurzaamheid gebeurt in onze regio en in ons vakgebied? (*mbo, ho*)
- c) Welke vaardigheden voor het leren voor duurzame ontwikkeling moeten we onszelf eigen maken?

Onderstaande betreft een conceptversie, de opgemaakte versie volgt zsm

- d) Hoe kunnen we een duurzame levenshouding bij onszelf en bij elkaar stimuleren? Kunnen de Inner Development Goals ons daarin ondersteunen?
- e) Hoe helpen we elkaar in de transitie naar een school waar het leren voor duurzame ontwikkeling wordt voorgeleefd?

Om tot een gezamenlijke conclusie te komen:

- o Waar willen we over drie jaar staan?
- o Hoe gaan we de voortgang bewaken – dit jaar en komend jaar?

Community

Hoofdvraag 5 - Over welke contacten en netwerken willen we over drie jaar beschikken, zodat we actief samen met het dorp/ wijk/ regio kunnen optrekken in het leren voor duurzame ontwikkeling?

- a) Hoe ziet ons netwerk eruit van bedrijven, organisaties, overheden en kunstenaars die met duurzaamheid bezig zijn?
- b) Hoe organiseren we versterking van dit netwerk en hoe onderhouden we dit?
- c) Welke duurzaamheidsthema's houden onze partners bezig, en hoe kunnen we door samenwerking met hen het leren voor duurzame ontwikkeling versterken en verrijken?

Om tot een gezamenlijke conclusie te komen:

- o Waar willen we over drie jaar staan?
- o Hoe gaan we de voortgang bewaken – dit jaar en komend jaar?

STAP 4 – Een gezamenlijke visie & missie

Na het doorlopen van de vorige drie stappen heb je een grote schat aan collectieve informatie opgehaald over jullie 'waarom', jullie kernwaarden en jullie ambities. Nu is het tijd om dit om te zetten in een korte, bondige visie en missie. Je kan dit zien als de kapstok waar jullie je verhaal bij wijze van spreken aan ophangt. Een gezamenlijke visie en missie verbindt en motiveert, en helpt koers te houden in de veelheid van dingen die elke dag weer op jullie als onderwijsmakers afkomt.

Aan de hand van jullie visie vertel je jullie grote droom over waar jullie onderwijs toe leidt. Welke behoefte herkennen jullie en welke belofte maak je?

Aan de hand van jullie missie vertel je hoe je deze droom werkelijkheid maakt. Welk bewijs maakt jullie geloofwaardig en welke beleving ervaren deelnemers en partners als ze met jullie onderwijs in contact zijn

Geschatte duur: 60 - 90 minuten

We raden jullie aan om naast onderwijsmakers ook jongeren uit te nodigen en een collega communicatie.

1. Resumeer stap 1 – informeer de deelnemers over jullie bespreking over het waarom en waartoe van onderwijs.
2. Resumeer stap 2 – informeer de deelnemers over de gekozen kernwaarden en wat deze voor jullie betekenen.
3. Resumeer stap 3 – informeer de deelnemers over de ambities ten aanzien van het curriculum, de pedagogische en didactische aanpak, de bedrijfsvoering, het leren en ontwikkelen van jullie als onderwijsmakers en het ontwikkelen en onderhouden van contacten en netwerken.
4. Misschien heb je voor deze sessie nieuwe deelnemers uitgenodigd, zoals bijvoorbeeld leerlingen of studenten. Waak ervoor dat de discussie niet wordt overgedaan. Wel kan deze worden aangevuld, door de nieuwe deelnemers te vragen naar onduidelijkheden, aanvullingen of aanscherpingen.

Onderstaande betreft een conceptversie, de opgemaakte versie volgt zsm

5. Verspreid de deelnemers in vier groepjes en vraag hun op een poster te brainstormen over een van de volgende vier vragen.

Voor de visie:

- Behoeftte - Aan welke behoefte wil jullie goede en betekenisvolle onderwijs voldoen?
- Belofte - Wat beloven jullie aan jullie leerlingen/ studenten en aan de samenleving?

Voor de missie:

- Bewijs - Hoe bewijzen jullie dat aan jullie leerlingen/ studenten en aan de samenleving?
- Beleving - Wat beleven jullie leerlingen/ studenten en wat beleven partners als ze met jullie onderwijs in contact zijn?

6. Koppel de uitkomsten van de brainstorm terug in de groep. Heb oog voor hoe de terugkoppeling zich verhoudt tot de uitkomsten van de sessies van stap 1, 2 en 3.
7. Verwerk nu de elementen in een krachtig statement die de waarde van jullie onderwijs voor deelnemers en de regio benadrukt.
Hiervoor geldt: Hou het simpel, positief en kort. Kies actieve werkwoorden. Focus op jullie meerwaarde. Kies taal die emotionele betekenis heeft voor jullie.

Wellicht dat je voor deze laatste stap de expertise van een communicatiemedewerker wilt gebruiken. Zorg in dat geval voor een terugkoppeling naar de deelnemers van de sessies alvorens je de uitkomsten breder verspreidt.

Veel plezier en succes!

In kader (als voorbeeld)

SPARK the Movement

Behoeftte: In 2025 wil onze regio bij de circulaire koplopers van Europa horen. Mondiale en regionale opgaven raken elkaar; samen willen we leren hoe we het verschil richting een duurzame toekomst kunnen maken.

Belofte: We zetten volop in op het ontwikkelen van nieuwe kennis en vaardigheden om in 2030 100% circulair te zijn. Leren voor een circulaire economie en een duurzame samenleving wordt het nieuwe normaal.

Beleving: Onderwijsmakers ervaren dat zij, vanuit wat zij al doen kunnen bijdragen aan dit regionale leerproces. SPARK ondersteunt hen bij het ontwikkelen van inzicht waarom, waartoe en hoe zij dit kunnen doen. Samen ontdekken we hoe duurzaam doen en denken een mindset is, die in elke les en in elke context aan de orde kan komen.

Bewijs: Door voorbij de grenzen van klaslokalen, scholen, koepels, opleidingen, afdelingen, organisaties of bedrijven te kijken naar hoe we elkaar kunnen helpen om onze samenleving en onze leefomgeving te versterken, creëren we een regionale beweging die sociale, ecologische en economische waarde levert.

Van Hall Larenstein, Aeres, Campus Fryslân, NHL Stenden en Firda laten samen met Vereniging Circulair Friesland zien dat dit werkt. SPARK ondersteunt het bouwen aan circulair onderwijs. Samen leren we het verschil te maken!